

Troms: „Efter den erfaring man hittil har hatt, må uttales at loven har virket efter sin forutsetning.“

Noen revisjon i loven blev der ikke av i 1920 og heller ikke i de følgende år. Mens både de krigførende og nøytrale land efter krigen viet barnesaken den største interesse, har denne sak hos oss ligget i dødvanne. Det var andre sociale spørsmål som trengte sig frem og fanget interessen. Det er imidlertid sannsynlig at Socialdepartementet næste år vil foreslå, at barnelovene av 1915 revideres ut fra det samme synspunkt som i 1920. — Jeg skal så gå over til å tale om de enkelte hovedpunkter i lovene.

1) Den viktigste nydannelse i loven om barn utenfor ekteskap er *morens plikt til å opgi faren*. Denne plikt er den nødvendige forutsetning for, at barnets interesser kan bli varetatt — uavhengig av foreldrenes forgodtbefinnende.

Den tidligere lov la barnets rett i morens hånd. Det kom an på moren, om hun vilde opgi faren og få resolusjon mot ham eller ikke. Følgen var at bare i 40 pct. av tilfellene blev resolusjon utferdiget; og selv i disse tilfelle var det som oftest ikke moren selv, men fattigvesenet som hadde begjært resolusjon.

Hvis man nu kunde gått ut fra, at faren i de resterende 60 pct. av tilfellene hadde erkjent og oppfylt sin plikt, da hadde det enda ikke vært så farlig. Men så vel stod det nok ikke til. Når moren så ofte lot være å foreta noe, var det dels av ubekjentskap med loven og den rettslige fremgangsmåte, dels av mangel på tiltak, dels og især av hensyn til barnets far. Hun kan ha fryktet for å støte ham fra sig, han kan ha opholdt henne med snakk om ekteskap eller at han nok skulde betale o. l. — Hertil kom at over 90 pct. av mødrene tilhører den ubemidlede arbeiderbefolkning (omtr. 60 pct. er tjenestepiker!) og at de aller fleste er ganske unge, i tyveårene eller derunder.

Under disse omstendigheter fant både den Castbergske og den Stangske proposisjon, at det ikke kunde gå an å overlate til moren, om hun vilde foreta noe mot faren eller ikke. Derved vilde barnets interesser bli prisgitt og moren vilde i de fleste tilfelle også prisgi sine egne virkelige interesser. Begge proposisjoner foreslo derfor, at moren senest 4 uker etter fødselen skulde ha plikt til å opgi faren, hvorefter fylkesmannen ex officio skulde utferdige forelegg.

Det var i virkeligheten denne tvungne offentlighet som lå til grunn for den motstand som kom frem under lovens forberedelse. Modstanderne vilde eller kunde ikke se dette prinsipp uten å sette det i organisk forbindelse med arveretten. Derfor øste de sin vrede i fulle skåler ut over Castbergs proposisjon, mens den Stangske gikk helt fri.

Loven sier, at moren senest 3 måneder før hun venter sin nedkomst, bør henvende sig til læge eller jordmor og da opgi faren. Det er altså ingen plikt for moren, men loven sier hun bør gjøre det, — i sin og barnets interesse — for å få saken snarere i gang. Der har hevet sig røster for å opheve denne adgang til å få sak i gang før fødselen. Men det viser sig, at mødrene setter pris på den og bruker den ikke så lite. Mellom $\frac{1}{4}$ og $\frac{1}{5}$ av alle forelegg er således utferdiget før fødselen. Adgangen har vært meget mere benyttet i byene enn på landet. Det kommer naturligvis av, at det er lettere for moren å komme til læge eller jordmor i by enn i bygd. Det har dessuten vist sig, at de opplysninger lægen eller jordmoren har gitt på svangerskapsmeldingen, har været av betydning under den senere farskaps sak.

Har ikke moren oppgitt faren før fødselen, skal den læge eller jordmor som hjelper til ved fødselen, henstille til henne å opgi faren. Denne bestemmelse blev sterkt kritisert under lovens forberedelse. Den blev betegnet som et utillatelig inngrep i lægers og jordmødres taushetsplikt og som brutal overfor de fødende kvinner. — I lovens første tid blev der også innberettet en del tilfelle hvor lægene hadde gjort streik overfor bestemmelsen. Det kan nok hende, at der fremdeles er enkelte læger og jordmødre som av hensyn til sin taushetsplikt ikke vil etterkomme den. Men i det store og hele stiller læger og jordmødre sig lojalt. — Det samme er tilfelle med de fødende kvinner. Det overveiende antall oppgir faren ved fødselen, uten å gjøre noen motstand eller vanskeligheter. Jeg har også talt med fremtredende representanter både for læger og jordmødre, og de har ikke funnet, at bestemmelsen virker brutalt eller hensynsløst. Enkelte jordmødre har også før loven blev gitt praktisert denne fremgangsmåte. — Dessuten er å merke, at bestemmelsen alene inneholder en opfordring. Der er ikke satt straff for å negligere den.

Har moren ikke oppgitt faren før eller ved fødselen, sier loven, at hun iallfall skal opgi faren før bidragsfogden senest 4 uker efter fødselen. Gjør hun ikke det, kan hun straffes med bøter eller fengsel.